

Protokoll Båtmiljörådet

Tid: 24 september 2015
Plats: Sportfiskarna Göteborg

Mötets öppnande

Ordförande Lina Petersson, Transportstyrelsen, hälsade välkomna och informerade kort om det kommande mötet.

Föregående protokoll

SBU önskar en korrigerig av föregående protokoll, punkten ” Presentation av aktuell forskning båtbottnen” stycke 2. Det bör inte stå att *risker från båtverksamhet har undersökts* utan ordet risker bör tas bort. I övrigt godkändes protokollet.

Havsplanering, nationell och kommunal

Linus Hammar (HAV) informerade om Havs- och vattenmyndighetens arbete med havsplanering. I juli trädde Havsplaneringsförordningen i kraft och denna beskriver hur havsplaneringen ska bedrivas. Havsplanering på nationell nivå börjar en sjömil (1852 m) utanför baslinjen och den kommunala havsplaneringen som bedrivs inom kommunens översiktsplan (ÖP) omfattar vanligtvis området innanför, ibland sker överlapp. HAV arbetar för närvarande med att ta in synpunkter och kommer fram till 2019 att träffa företrädare för berörda sektorer. En karta ska presenteras för beslut av regeringen. Tematiska arbetsgrupper för exempelvis sjöfart och tillväxt ska skapas. Det kommer att vara ett gigantiskt samrådsarbete. Regional tillväxt kommer in i planerna och detta kan exempelvis vara att facilitera för båtlivet, exempelvis förtöjningsplatser .

Ren båtbottnen – Båtmiljörådets arbetsgrupp

Ellen Bruno (Naturskyddsföreningen) berättade att Naturskyddsföreningen, SBU och Sportfiskarna gemensamt drivit ett projekt om alternativa metoder till bottenmålning. Projektet var ett informationsprojekt utan pekpinningar och Ellen var av uppfattningen att projektet hade nått ut till många personer. Det ska nu startas upp ett nytt projekt i samma anda och detta projekt ska till skillnad från det tidigare även omfatta västkusten. Detta innebär att projektet måste vara tydliga med att informera om vad som fungerar på västkusten respektive ostkusten. Projektet kommer ha många samarbetspartners, bl.a. de flesta av medlemmarna i Båtmiljörådet. Projektet kommer att starta omgående och löpa under två år vilket är positivt eftersom tvåårsperioden omfattar två hela båtsäsonger. Ellen menade att det finns mycket information och annonsering är ett kostnadseffektivt sätt att nå ut. Informationen måste dock uppdateras. Vidare kommer träffar på båtklubbar att genomföras, marinor och kommersiella aktörer kommer att nås och en miljökonferens att genomföras.

Lennart (SXX) menade att det behövs mer fakta om de alternativa metoderna så att inte båtägarna kommer att vara testpiloter. Lennart ansåg att den objektiva mätmetoden och redovisning av resultat vore önskvärd.

Patrik (SMTF) påpekade att projektet försöker nå en attitydförändring. Roland (SBU) sa att de är positiva till projektet men att det är viktigt att ta hänsyn till ost- respektive västkust.

På mötet framkom förslaget att projektet skulle satsa info och insatser på små trailerbara småbåtar och att det vore önskvärdt att effektivisera båtuppläggningsplatserna och därmed minska behovet av bryggor.

Bedömningsgrunder XRF

Det fördes diskussioner kring bedömningsgrunder och klassificeringssystem för förekomst av gifterna koppar (Cu), zink (Zn) och tenn (Sn) på båtskrov, se frågorna i bilaga till protokollet.

I stort kan sägas att det under diskussionerna framkom synpunkter om att dessa mätningar främst bör avse att detektera TBT på båtskrov och inte

koppar, zink eller andra kemikalier. Det bör först inventeras vilket behov som finns för att göra mätningar och sedan prata om vilken metod som är lämpligast och hur man ska värdera siffrorna. Man kan även få fram svar genom att skicka in prover till labb eller genom ultraljudsmätning.

Kommunerna har ej resurser för att kontrollera alla båtar för att avgöra om de är ok eller inte, bör vara hamnens egenkontrollsansvar. Bevisbördan för att man inte förorenar ligger alltid på verksamhetsutövaren. Det är viktigt att en eventuell klassning av båtskrov inte handlar enbart om ifall spolplatta behövs eller inte.

Inom vissa kommuner pågår diskussioner om att det ev skulle kunna bli billigare arrendeavgift för båtklubbar som arbetar med miljöfrågor på ett bra sätt.

I Åtgärdsprogram för havsmiljön föreslås att Naturvårdsverket och Transportstyrelsen ska undersöka förekomsten av TBT i hamnar och i havsmiljön i övrigt samt se till att bakomliggande orsaker till förekomsten utreds.

Båtmässor – Miljötorg?

Punkten bordlagd och tas upp på nästa möte.

Sopor och sophantering i skärgården – Båtmiljørådets arbetsgrupp

Anna Ehn (Skärgårdsstiftelsen) berättade att Caroline Eriksson är den på Skärgårdsstiftelsen som arbetar med att försöka få till projekt. Det kommer att bli två projekt – ett för avfallshantering och ett för båtlätrin.

Förhoppningsvis kan de få EU-medel. Caroline har efter mötet ställt samman följande information:

Avfall

Skärgårdsstiftelsen har nu dragit igång ”avfallsprojektet” (namn kommer...), och har börjat sammankalla de som anmälde intresse i våras; Länsstyrelsen, Båtunionen, Skärgårdsnätverket/sweboat/dyviks marina, österåkers kommun (politisk nämnd), och norrtälje kommun (förvaltningen) har återbekräftat sitt intresse. Vi kommer att försöka få med alla skärgårdskommunerna och se till

att fånga upp ett brett perspektiv på frågan, exempelvis besöks- och näringsperspektiv, hantering, miljöaspekter mm. Den som är intresserad får gärna höra av sig till Carolina Andrén Eriksson på Skärgårdsstiftelsen snarast (carolina.eriksson@skargardsstiftelsen.se). Ett möte planeras i oktober och ytterligare ett före jul. Stiftelsen ämnar söka projektmedel för att utveckla arbetet med avfall, men det är inte knutet endast till det ovanstående projektet, eftersom finansiering via EU-projekt kräver samverkan med andra länder runt östersjön. Är det möjligt så försöker vi samordna och överlappa olika projekt. Har de förslag på upplägg, projektpartners, eller finansiering får de gärna kontakta Carolina.

Avlopp

Vi för en dialog med finska Håll skärgården ren, Utvecklingscentrum för vatten för att skapa ett projekt kring latrinhantering för att söka EU-medel, och kommer att ha ett möte denna vecka, även Transportstyrelsen kommer att medverka. Finns det tankar och förslag kring detta kan medlemmarna kontakta Carolina. Det gäller i dagsläget toatömningshantering men kan även till viss del komma att inbegripa landbaserad latrinhämtning då frågorna hänger ihop. Ansökningsdatum är 23 oktober så det är rätt ont om tid.

LIFE projekt

Skärgårdsstiftelsen kommer att vara med i en "Concept Note" för att visa intresse för att delta i LIFE EU projekt med vattenfokus. (Concept note är en intresseanmälan för att få vara med i att gemensamt göra ansöknings under hösten.) Projektet berör åtgärder inom ett antal olika områden såsom vandringsvägar, övergödning från VA-sektorn och miljögifter. Skärgårdsstiftelsen kommer främst medverka med fokus på toalettavfallshantering samt att det även finns utrymme för att jobba med minskad användning av båtottenfärger inom miljögiftsområdet. Detta gäller främst Norra östersjön men eventuellt kan synergier med andra aktörer finnas. Ansökan baseras på tidigare ansökan som ni finner här.

http://www.vattenmyndigheterna.se/SiteCollectionDocuments/sv/norra-ostersjon/ovrigt/LIFE%20IP%20North%20Baltic/Infoblad_sammanfattning_LIFE_IP_Slutgiltig.pdf

Här finns möjlighet för fler aktörer att delta. Kontakta David Liederfelt på david.liederfelt@lansstyrelsen.se snarast!

Båtåtervinning – Båtmiljörådets arbetsgrupp

Mats Eriksson (Sweboat) hade skickat information till Lina och berättade att HAV och Tillväxtverket arbetar på en slutrapport av skrotprojektet. Rapporten ska vara klar 30 september. En hemsida har startats upp med adressen www.båttretur.se Gruppen inom Båtmiljörådet har ännu inte haft något möte.

I anslutning till detta lyfter Lennart reglerna för återvinning av hushållssopor och undrar hur läget är vad gäller förändring av definitionen av hushållssopor. Mikael Björk (Naturvårdsverket) tar hem frågan och undersöker denna fråga. Lina ska även höra med Mats hur statusen är på definitionsfrågan.

Mikael berättar att Naturvårdsverket gjorde en utredning om nedskräpande båtar för några år sedan. Han ska kolla upp vad som hände med denna utredning. Ulrika berättar att nedskräpande båtar ligger under lagen om gatuhållning och skyltning och att det kostar ca 200 000 kr att få bort en båt, vilket innebär att det blir för dyrt att ta i frågan. Det är dock ett akut och växande problem.

Annika frågar om det inte är möjligt att anmäla övergivna båtar som upphittade till polisen och därigenom efter tre månader få rätt att forsla bort dem. Ulrika menar att det är för dyrt för polisen att hantera detta.

Helena berättar att vad det gäller större båtar inom hamn eller i farled kan man ta hjälp av hamnmyndigheten och efter utlysning kan man efter ca tre månader få rätt att hugga upp båtarna.

Mötet enades att det vore önskvärt att reda ut vad det finns för möjliga metoder för att avlägsna båtar och vem som har mandat i vilka frågor.

Miljöprogrammet

Båtmiljörådets miljöprogram togs fram 2008 och under mötet på Arkö beslutades att det är dags för uppdatering. Transportstyrelsen åtog sig gå igenom programmet. Vid denna genomgång framstod det som lämpligt att be de medlemmar i båtmiljörådet som är berörda av de olika punkterna att bidra med en avrapportering om vad som har hänt i frågan sedan 2008. Därefter

kommer programmet att uppdateras och eventuellt kommer vissa arbetsområden att strykas och nya områden att läggas till.

1. Avgas- och ljudemissioner, nya båtar och båtmotorer - TS skriver ihop avrapportering till denna punkt och hör med Sweboat.
2. Avgas- och ljudemissioner, befintliga båtar och båtmotorer - TS skriver och hör med Sweboat samt hör med övriga inblandade om strategin.
3. Energieffektiva båtar och motorer - SMTF, Sweboat, SV och SBU (Patrik skriver om ladda fritidsbåtar med elmotorer, metanoldrift av lotsbåt)
4. Körsätt - HAV, SBU, TS (Ulrika vill att man ska utreda hur man ska komma åt tydliga störningar. Borde utredas/klargöras: vem tillsynar vad)
5. Hänsynsområden - NV, (Länsstyrelserna)
6. Ilandlämning och mottagning av avfall - Skärgårdsstiftelsen, Västkuststiftelsen, TS, Miljösamverkan Sthlm
7. Toalettavfall- TS, NV, Skärgårdsstiftelsen, Västkuststiftelsen, SBU, SSF (dels landavfall, dels båtavfall)
8. Bränslespill vid tankning - TS
9. Ren båtbottnen – SNF, HAV, KEMI, SBU, Sportfiskarna, Skärgårdsstiftelsen, TS
10. Uppläggning, skötsel och kemikalier – SNF, NV, HAV, TS, KEMI, SBU, SSF
11. Skrotning av båtar – Sweboat, SBU, NV, (HSR)
12. Bottenpåverkan från båtlivet – HAV, SNF, SBU, Sportfiskarna, Skärgårdsstiftelsen, SXX, (Länsstyrelserna)

Utpekade myndigheter eller organisationer ska kolla upp vad de har kunskap om inom dessa punkter och kortfattat skriva ihop några rader om vad som gjorts på området och hur dagsläget ser ut. Det behöver inte vara bara vad just BMR har gjort på de olika områdena, utan vad som har skett allmänt. Senast två veckor innan nästa möte ska dessa texter skickats in till TS, **senast den 18 november**. TS är sammanhållande för detta arbete och kommer sammanställa texterna till en kortfattad rapport som kan spridas till de som är intresserade av vad BMR har arbetat med och vad som hänt på de olika områdena sedan 2008.

I samband med ovanstående diskussion kom följande upp. Västkuststiftelsen har vissa områden som förvaltas på grund av att de har ett värde för det marina livet. Det råder viss oklarhet vad som gäller ansvar om ett reservat börjar på land och fortsätter ut i havet. Ulrika anser att det är Naturvårdsverket som är ansvarig men det måste utredas vem som ansvarar.

Naturvårdsverket och HAV tar med sig följande fråga hem: Var går gränsen gällande biotopskydd – även inom reservatet?

Generell kommentar från Lennart: Nästa miljöprogram kanske ska vara lite mer konkretiserat och bör kanske även innehålla mål (typ 10 bojar)

Toatömning - Tillsyn.

Lina informerade om Transportstyrelsens tillsyn över förbudet att tömma båttoaletten i sjön. Förbudet trädde i kraft 2015 och information om det kommande förbudet har getts sedan 2012. Nu verkar det som att de flesta vet om förbudet. Samma dag som förbudet trädde i kraft öppnades en möjlighet på Transportstyrelsens hemsida där man kunde anmäla om det saknades en tömningsanläggning eller om det var problem med en befintlig. Det har hittills kommit in 177 anmälningar och dessa sorterar under 6 olika kategorier vars allvarlighetsgrad avgör prioriteten för tillsynen.

Tillsynen kommer i första hand att utgöras av papperstillsyn och kan leda till att föreläggande om att skaffa tömningsanläggning utfärdas.

Transportstyrelsen kommer att ta ut en tillsynsavgift av hamnarna om det påvisas en brist i avfallsmottagande.

Gränsdragningen mellan Transportstyrelsens och kommunernas tillsyn är att Transportstyrelsen har tillsyn över att hamnen kan ta emot avfall från båtarna, enligt SJÖFS 2001:13 och kommunerna har tillsyn över att mottagningen görs på ett miljövänligt sätt, i enlighet med Miljöbalken.

Lina informerade även om att två studenter på Linköpings Tekniska Högskola gör exjobb på Transportstyrelsen och de kommer att titta på hur det har fungerat under förbudets första år.

Lennart efterlyser statistik från Finland över hur förbudet har fungerat där.

Varvet runt.

Naturskyddsföreningen Naturskyddsföreningen är medlemmar i TOP TEN som är en europeisk utmärkning av mest energisnåla produkter. Elmotorer

för båtar har genomgått testning för TOP TEN och så har man försökt göra reklam för elmotorer genom att delta på mässor etc.

Svenska Båtunionen SBU har jobbat intensivt med miljöfrågor de senaste två åren. Harald Mårtensson är ordförande för miljökommittéen. Kommittéen har möten via internet en gång i månaden samt även fysiska möten.

Årets sista nummer av tidningen Båtliv kommer att ha miljöfokus.

I samband med Älvsjömässan 2016 kommer man att anordna en miljökonferens.

Båtmiljö.se fungerar bra och är uppskattad. SBU har ny hemsida med nya miljösidor som innehåller värdefulla tips och råd, mallar mm.

SBU följer LEAF-projektet som syftar till en ny bottenfärg. Slutrapport kommer inom kort.

SBU diskuterar att genomföra miljöutbildningar för miljöombuden.

SBU diskuterar även problemet med TBT på båtskrov och undersöker möjligheterna till ordnad blästring. De försöker även följa upp utvecklingen inom spolplattefrågan samt anmälningarna till Transportstyrelsen om brister i möjligheterna att lämna toalettavfall.

Naturvårdsverket Naturvårdsverket har fått ett regeringsuppdrag att titta närmare på flöden av marint skräp. Verket är delaktiga i åtgärdsplanerna för havsmiljön. HAV driver arbetet men Naturvårdsverket har spaltat upp sex punkter där de har ansvar bland annat hantering och omhändertagande av påväxt på skrov, farliga ämnen (utreda källor och spridningsvägar) och marint skräp (strategiskt arbete).

Västkuststiftelsen Västkuststiftelsen jobbar med avfallsfrågan och övergivna båtar. Elva kommuner har fått pengar från HAV till ett plattformarbete som långsiktigt ska strukturera omhändertagandet av marint skräp. Inom plattformsarbetet ska mer strand städas och det ska ges information med marint budskap. Strandstädarkartan är ett digitalt instrument som behöver uppmärksammas, gärna lite reklam av SBU och SXX.

Svenska Kryssarklubben SXX arbetar med bottenmålningsprojekt. Dels har SXX ett uppdrag från Change att skaffa testbåtar för projektet ”Måla mindre”. Det finns nu ett tjugotal båtar som har målat bottenfärg 30 cm ner från vattenlinjen och på kölen samt lite tjockare färglager i stäven. Syftet med detta försök är att få kunskap om hur mycket man behöver måla. Vidare ska man försöka ta reda på hur mycket av färgen som man spolar av genom att samla upp spolvattnet. Det kommer dock att dröja innan resultat finns framme. SXX och Önnereds båtlag genomför XRF-mätningar.

Svenskt Marintekniskt Forum SMTF berättade om ett utvecklingsprojekt om och visade en demofilm om digitala sjökort i 3D. Filmen har tagits fram inom ett projekt med där SMTF, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Sjöfartsverket mfl deltar. Projektet avsåg att visa på möjligheterna som finns med att utveckla produkter som innehåller information som gör vår vardag enklare och säkrare genom att produkten visar en förstärkt verklighet. Filmen visade ett digitalt sjökort i 3 D över Kosterhavet och exempelvis bottentopografi, reservatsgränser, bebyggelse mm kunde visualiseras.

SKL/Miljösamverkan i Stockholms län Pendar berättade att tillsynen fortlöper inom Stockholms län. Båtar som har hemmahamn i Mälaren måste inom 3 år vara fria från TBT och övrig biocidfärg och utanför Mälaren gäller kravet för TBT. Båtklubbarna och varvsföreningarna är ansvariga för detta. Miljösamverkan Stockholm kommer att ha en informationskväll den 11 nov.

Stockholms stad har känt att båtklubbarna vill veta vad tillsynsmyndigheten vill och planerar att ha ”infokaffe” om egenkontroll i båtklubbarna. Det har även genomförts en informationskväll för båtklubbarna. Till denna träff var alla tillverkare av spolplattor inbjudna och fick visa och beskriva sina anläggningar.

Sportfiskarna Sportfiskarna har ökat sitt medlemsantal och har fler medlemmar än på 10 år. Antalet anställda har ökat från 2 st år 2002 till 40 st år 2015.

Svenska Seglarförbundet Förbundet håller sig uppdaterade när det gäller miljöfrågorna. Förbundets målsättning är att arbeta förebyggande och kunna hjälpa klubbarna i de frågor som berör deras verksamhet.

Miljöförvaltningen i Göteborg Förvaltningen har löpande tillsyn på småbåtshamnar och under våren är fokus på rustning och under hösten på smolplattor. För närvarande har de flera ärenden som rör dagvatten från hårdgjorda uppställningsplatser. Andra aktuella uppgifter är utbildning för ökad förståelse inom båtklubbarna och tillsyn av avfall.

Sweboat Ingår som partner i båtbottnprojektet. Har fått in många klagomål på toatömningsanläggningar.

Transportstyrelsen Har börjat titta frågan om på båtbottnfärger och problemet med att otillåtna färger används och är intresserad av samverkan för att få fram verktyg för att upptäcka exempelvis TBT. Under hösten kommer en båtlivsundersökning att genomföras. För närvarande diskuteras vilken roll Transportstyrelsen ska ha på båtmässorna.

Skärgårdsstiftelsen Vad gäller alternativa metoder till båtbottnfärg är det bra att ha med sig erfarenheter av havstulpanernas settling eftersom den ser olika ut varje år. I år kom det endast en ”svärm” i juli och sedan blev det inte mer i år. Skärgårdsstiftelsen har ett ökat samarbete med SBU. Stiftelsen söker pengar och samarbetspartners för ett projekt angående torrtoaletter på Finnhamn. Stiftelsen ser det som ett drömmål att få in toalett- och skräpfrågan i naturreservatens skötselplaner.

Övriga frågor

Det vore bra om Länsstyrelserna också kunde delta i rådet, Lina kollar efter lämplig person.

Nästa möte

Nästa möte kommer att hållas den 2 december kl 10 – 15 i Naturskyddsföreningens lokaler i Stockholm.

Mötet avslutas

Närvarande

Lina Petersson, Transportstyrelsen
Annika Lindell, Transportstyrelsen
Ellen Bruno, Naturskyddsföreningen
Helena Martinell, Miljöförvaltningen Göteborg
Patric Grund, SMTF
Markus Lundgren, Sportfiskarna
Anna Ehn, Skärgårdsstiftelsen
Pendar Behnood, Miljösamverkan Sthlms län
Linus Hammar, Havs- och vattenmyndigheten
Ulrika Marklund, Västkuststiftelsen
Lennart Falck, Kryssarklubben
Roland Örtengren, SBU
Emilie Lindström, Svenska seglarförbundet
Mikael Björk, Naturvårdsverket